

IV

(Informacije)

INFORMACIJE INSTITUCIJ IN ORGANOV EVROPSKE UNIJE

SVET

Sklepi Sveta in predstavnikov vlad držav članic, ki so se sestali v okviru Sveta dne 15. novembra 2007, o izboljšanju kakovosti izobraževanja učiteljev ⁽¹⁾

(2007/C 300/07)

SVET EVROPSKE UNIJE IN PREDSTAVNIKI VLAD DRŽAV ČLANIC, KI SO SE SESTALI V OKVIRU SVETA EVROPSKE UNIJE –

učitelji za zadovoljevanje spreminjajočih se potreb družbe, pomen zagotavljanja pogojev za podporo učiteljem pri začetnem izobraževanju in usposabljanju na delovnem mestu ter pomen zaposlovanja ljudi z izkušnjami z drugih področij na področju poučevanja in usposabljanja ⁽⁴⁾.

OB UPOŠTEVANJU naslednjega:

1. Evropski svet, ki se je 23. in 24. marca 2000 sestel v Lizboni, je v svojih sklepih poudaril, da je vlaganje v ljudi ključnega pomena za vlogo, ki naj bi jo Evropa imela v gospodarstvu znanja, države članice pa pozval, naj „sprejmejo ukrepe za odpravo ovir pri mobilnosti učiteljev in si prizadevajo privabiti visoko kakovostne učitelje“ ⁽²⁾.
2. V poročilu Odbora za izobraževanja Evropskemu svetu iz februarja 2001 o konkretnih prihodnjih ciljnih sistemov izobraževanja in usposabljanja je bila poudarjena spreminjajoča se vloga učiteljev, ki ob prenašanju znanja „delujejo tudi kot mentorji, ki učence usmerjajo na njihovi samostojni poti do znanja“ ⁽³⁾.
3. V cilju 1.1 delovnega programa „Izobraževanje in usposabljanje 2010“ – *izboljšanje izobraževanja in usposabljanja za učitelje in vodje usposabljanj* je poudarjeno, kako pomembno je dobro usposobljene in motivirane ljudi pritegniti v učiteljski poklic in jih tam tudi obdržati; izpostavljen je tudi pomen opredelitve znanja in spretnosti, ki jih potrebujejo
4. V resoluciji Sveta z dne 27. junija 2002 o vseživljenjskem učenju so bile države članice pozvane, naj izboljšajo izobraževanje in usposabljanje učiteljev, ki delujejo na področju vseživljenjskega učenja, da bi pridobili potrebno znanje in spretnosti za razvoj družbe znanja. ⁽⁵⁾
5. Skupno vmesno poročilo Sveta in Komisije z dne 26. februarja 2004 o napredku pri doseganju lizbonskih ciljev na področju izobraževanja in usposabljanja ⁽⁶⁾ je bilo osredotočeno na skupna evropska načela glede kompetenc in kvalifikacij, ki jih potrebujejo učitelji, da bi izpolnili svojo spreminjajočo se vlogo v družbi znanja. ⁽⁷⁾
6. V skupnem vmesnem poročilu Sveta in Komisije z dne 23. februarja 2006 o izvajanju delovnega programa „Izobraževanje in usposabljanje 2010“ je bilo poudarjeno, da so „ključnega pomena za izboljšanje učinkovitosti sistemov izobraževanja in usposabljanja tudi naložbe v usposabljanje učiteljev in vodij usposabljanj ter krepitev vodenja ustanov za izobraževanje in usposabljanje“ ⁽⁸⁾.

⁽¹⁾ Ti sklepi se nanašajo na učitelje v splošnem izobraževanju in začetnem poklicnem izobraževanju; za namene teh sklepov je učitelj oseba, ki ima priznan status učitelja (oziroma temu ustrezen status) v skladu z zakonodajo in prakso države članice. Sem ne sodijo osebe, zaposlene izven formalnega sistema izobraževanja in usposabljanja, saj je delo, ki ga opravljajo, drugačne narave in poteka v drugačnih okoliščinah.

⁽²⁾ Dok. SN 100/1/00 REV 1.

⁽³⁾ Dok. 5980/01.

⁽⁴⁾ UL C 142, 14.6.2002, str. 1.

⁽⁵⁾ UL C 163, 9.7.2002, str. 1.

⁽⁶⁾ Dok. 6905/04.

⁽⁷⁾ Prilogi I in II k dok. 12414/07 ADD 1.

⁽⁸⁾ UL C 79, 1.4.2006, str. 1.

7. V Sklepih Sveta in predstavnikov vlad držav članic, ki so se sestali v okviru Sveta, o učinkovitosti in pravičnosti v izobraževanju in usposabljanju z dne 14. novembra 2006 je navedeno, da so „motiviranost, usposobljenost in sposobnosti učiteljev, inštruktorjev, drugega učiteljskega osebja ter svetovalnih služb in služb socialnega skrbstva, pa tudi kakovost vodenja v šolah ključni dejavniki pri doseganju visokokakovostnih učnih rezultatov“ in da bi bilo „prizadevanja učiteljskega osebja [...] treba podpreti s stalnim poklicnim razvojem“.
8. V Sklepih Sveta in predstavnikov vlad držav članic, ki so se sestali v okviru Sveta, o prihodnjih prednostnih nalogah za okrepljeno evropsko sodelovanje na področju poklicnega izobraževanja in usposabljanja z dne 14. novembra 2006 je poudarjena potreba po visoko usposobljenih učiteljih, ki se stalno strokovno izpopolnjujejo ⁽⁹⁾.
9. V sklepu št. 1720/2006/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 15. novembra 2006 o uvedbi akcijskega programa na področju vseživljenjskega učenja je v okviru programa Comenius določen natančen cilj dviga kakovosti in evropske razsežnosti izobraževanja učiteljev ⁽¹⁰⁾.
10. V Priporočilu 2006/961/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 18. decembra 2006 o ključnih kompetencah za vseživljenjsko učenje ⁽¹¹⁾ so določeni najnižja stopnja znanja in spretnosti ter odnos, ki bi jih morali pred koncem osnovnega izobraževanja in usposabljanja usvojiti vsi učenci, da bi lahko sodelovali v družbi znanja, in ki – glede na to, da se medsebojno prepletajo – zahtevajo več sodelovanja in skupinskega dela učiteljev ter pristop do učenja, ki presega tradicionalne meje med učnimi predmeti –

POZDRAVLJAJO sporočilo Komisije Svetu in Evropskemu parlamentu z dne 23. avgusta 2007 o izboljšanju kakovosti izobraževanja učiteljev ⁽¹²⁾, v katerem je kakovost poučevanja in izobraževanja učiteljev opredeljena kot ključni dejavnik za doseganje višje stopnje izobrazbe in uresničevanje lizbonskih ciljev; v sporočilu so temu ustrezno navedeni predlogi s ciljem ohranjanja in izboljšanja te kakovosti.

PONOVO POTRjujejo, da ima kljub odgovornosti posameznih držav članic za organizacijo in vsebino sistemov izobraževanja in usposabljanja ter za uresničevanje cilja 1.1 delovnega programa „Izobraževanje in usposabljanje 2010“ – ter ob dejstvu, da uživajo šole v mnogo državah članicah znatno stopnjo avtonomije, – evropsko sodelovanje velik pomen pri soočanju držav članic s skupnimi izzivi, zlasti s pomočjo odprte

metode usklajevanja, ki vključuje razvoj skupnih načel in ciljev, ter skupnih pobud, kot so dejavnosti vzajemnega učenja, izmenjava izkušenj in dobrih praks ter medsebojno spremljanje.

MENIJO, da:

1. je visoko kakovostno poučevanje prvi pogoj za visoko kakovostno izobraževanje in usposabljanje, ki odločilno vplivata na dolgoročno konkurenčnost Evrope ter njeno sposobnost ustvarjanja več delovnih mest in pospeševanja rasti v skladu z lizbonskimi cilji, povezana pa sta tudi z drugimi zadevnimi področji, kot so gospodarska in socialna politika ter področje raziskav;
2. je enako pomembno dejstvo, da je poučevanje storitev znanega družbenega pomena: učitelji imajo ključno vlogo pri omogočanju ljudem, da spoznajo in razvijejo svoje sposobnosti in potencial za osebno rast in blaginjo, ter jim pomagajo pri ustvarjanju široke palete znanja, spretnosti in bistvenih kompetenc, ki jih potrebujejo kot državljani v osebni, družbeni in poklicni življenju;
3. je sposobnost učiteljev, da se znajo spopasti z izzivi vedno večje socialne in kulturne raznolikosti v razredu, ključnega pomena za razvoj pravičnejših izobraževalnih sistemov in za napredek v smeri zagotavljanja enakih možnosti za vse;
4. je izobraževanje in usposabljanje učiteljev pomembna sestavina modernizacije evropskih sistemov izobraževanja in usposabljanja; v prihodnje bo k višji stopnji izobrazbe in hitrosti napredka pri doseganju skupnih ciljev delovnega programa „Izobraževanje in usposabljanje 2010“ pripomogel obstoj učinkovitega sistema izobraževanja učiteljev;
5. bi se morale države članice glede na zgoraj navedeno prednostno posvetiti ohranjanju in izboljšanju kakovosti izobraževanja učiteljev na celotni poklicni poti.

UGOTAVLJAJO, da:

1. številne družbene, kulturne, gospodarske in tehnološke spremembe pred učiteljski poklic postavljajo nove zahteve in spodbujajo potrebo po oblikovanju takšnih pristopov k poučevanju, ki bodo bolj osredotočeni na razvoj sposobnosti, večji poudarek pa naj bi bil tudi na učnih rezultatih.

Od učencev se pri usvajanju ključnih sposobnosti za življenje vedno bolj pričakuje, da bodo razvili večjo avtonomnost pri učenju in prevzeli odgovornost za učenje.

⁽⁹⁾ UL C 298, 8.12.2006, str. 8.

⁽¹⁰⁾ UL L 327, 24.11.2006, str. 45.

⁽¹¹⁾ UL L 394, 30.12.2006, str. 5.

⁽¹²⁾ Dok. 12414/07 + ADD 1 + ADD 2.

Poleg tega učenci lahko prihajajo iz vse bolj različnih okolij in imajo zelo široko paleto sposobnosti.

Da bi učitelji lahko svoje metode poučevanja prilagodili novim potrebam učencev, morajo redno obnavljati že usvojene spretnosti in/ali razvijati nove;

2. nove zahteve, s katerimi se soočajo učitelji, oblikujejo potrebo po novih učnih okoljih in novih pristopih k poučevanju; zaradi teh zahtev je potrebna tudi visoka raven strokovnosti.

Šole so vedno bolj avtonomna in odprta učna okolja, zato učitelji prevzemajo vse večjo odgovornost za vsebino, organizacijo in spremljanje učnega procesa, pa tudi za lastni, osebni poklicni razvoj na celotni poklicni poti;

3. vse to za ustanove, ki izobražujejo učitelje, za izobraževalce učiteljev in šole predstavlja nove izzive pri oblikovanju ali izvajanju programov, tako za bodoče kot za že uveljavljene učitelje. Da bi se lahko sistemi izobraževanja učiteljev uspešno soočili s temi izzivi, je potrebno boljše usklajevanje med različnimi stopnjami izobraževanja učiteljev – od začetnega izobraževanja prek dodatne podpore pri uvajanju v poklic („pripravnništvo“⁽¹³⁾) do strokovnega razvoja na delovnem mestu.

Poleg tega učitelji potrebujejo večje spodbude, da bodo vse svoje strokovno življenje nadaljevali izpopolnjevanje svojega znanja; potrebna so tudi prizadevanja, da se zagotovi, da bi izobraževanje na delovnem mestu ustrezalo potrebam poučevanja glede kakovosti in pogostosti;

4. je treba v nekaterih državah članicah k učiteljskemu poklicu privabiti nove ljudi, tudi primerno kvalificirane ljudi z izkušnjami iz drugih poklicev, izkušene učitelje pa prepričati, naj ostanejo v tem poklicu in se ne upokojujejo predčasno oziroma izbirajo druge poklice.

Večja kakovost izobraževanja učiteljev je lahko eden od načinov za to, da učiteljski poklic postane privlačna poklicna izbira.

⁽¹³⁾ Izraz „pripravnništvo“ se nanaša na proces v nekaterih državah članicah, v okviru katerega je učiteljem, ki so se pred kratkim izšolali za ta poklic, v prvem letu zaposlitve zagotovljena dodatna podpora (npr. v obliki mentorstva, usposabljanja, svetovanja), da lahko prevzamejo svojo novo vlogo v šoli in poklicu; tako je olajšan prehod med začetnim izobraževanjem učiteljev in dejansko poklicno prakso.

SE v okviru svojih odgovornosti STRINJAJO, da:

1. si je treba prizadevati, da bi učitelji:

- pridobili kvalifikacije na visokošolskih ustanovah⁽¹⁴⁾, kjer je študij, oprt na raziskave, ustrezno uravnotežen s poučevanjem v praksi;

- imeli strokovno znanje s področja svojih predmetov, pa tudi potrebne pedagoške sposobnosti;

- imeli dostop do učinkovitih programov podpore pri uvajanju v poklic na začetku svoje poklicne poti;

- imeli celotno poklicno pot dostop do ustrezne podpore v obliki mentorstva;

- celotno poklicno pot bili deležni spodbud in podpore pri ugotavljanju učnih potreb in pridobivali novo znanje, spretnosti in sposobnosti prek formalnega, priložnostnega in neformalnega učenja, vključno z izmenjavami in praksami v tujini;

2. si je treba prizadevati, da bi učitelji na vodilnih položajih poleg svoje usposobljenosti za poučevanje in izkušenj imeli dostop do visokokakovostnega usposabljanja na področju šolske uprave in vodenja;

3. se postavi cilj zagotoviti usklajen in povezan sistem začetnega izobraževanja, podpore pri uvajanju v poklic in nadaljnega strokovnega razvoja učiteljev, za katerega bodo na voljo ustrezni viri in katerega kakovost bo zagotovljena;

4. se preuči sprejetje ukrepov za dvig ravni kvalifikacij in stopnje praktičnih izkušenj, ki se zahtevajo za zaposlovanje učiteljev;

5. se spodbujajo tesnejše povezave in partnerstva med šolami – ki naj se razvijejo v „učne skupnosti“ – in ustanovami, ki izobražujejo učitelje, obenem pa naj se zagotovi, da bodo te ustanove izvajale usklajene, visoko kakovostne in ustrezne programe izobraževanja učiteljev kot učinkovit odziv na nove potrebe šol, učiteljev in širše družbe;

⁽¹⁴⁾ Tisti, ki delajo na področju začetnega poklicnega izobraževanja, pa so visoko usposobljeni na svojem strokovnem področju in imajo primerne pedagoške kvalifikacije.

6. se med začetnim izobraževanjem učiteljev, pri podpori pri uvajanju v poklic in skozi nadaljnji poklicni razvoj spodbuja usvajanje kompetenc, s pomočjo katerih bodo učitelji lahko:
- poučevali prečne kompetence, kot so navedene v priložilu o ključnih kompetencah ⁽¹⁵⁾,
 - ustvarili varno in privlačno šolsko okolje, temelječe na vzajemnem spoštovanju in sodelovanju,
 - učinkovito poučevali v heterogenih razredih učencev iz različnih socialnih in kulturnih okolij in s širokim razponom sposobnosti in potreb, tudi s posebnimi učnimi potrebami,
 - tesno sodelovali s kolegi, starši in širšo skupnostjo,
 - sodelovali pri razvijanju šol ali centrov za usposabljanje, v katerih so zaposleni,
 - razvijali novo znanje in bili inovativni s sodelovanjem pri reflektivni praksi in raziskavah,
 - uporabljali IKT pri različnih opravilih ter pri svojem nadaljnjem poklicnem razvoju,
 - postali avtonomni učenci pri svojem lastnem poklicnem razvoju vso poklicno pot;
7. se ustrezno podprejo ustanove, ki izobražujejo učitelje, ter podprejo izobraževalci učiteljev, da bi omogočili razvoj inovativnih odzivov na nove zahteve na področju izobraževanja učiteljev;
8. se podprejo programi mobilnosti za učitelje, študente, ki se izobražujejo za ta poklic, in izobraževalce učiteljev; takšni programi naj bi močno vplivali na njihov poklicni razvoj ter spodbujali boljše razumevanje kulturnih razlik in krepili zavest o evropski razsežnosti poučevanja;
9. bodo storili, kar je potrebno za to, da učiteljski poklic postane bolj privlačna poklicna izbira.

POZIVAJO DRŽAVE ČLANICE naj OB PODPORI KOMISIJE:

1. sodelujejo pri krepitevi evropskega sodelovanja v okviru odprte metode usklajevanja – v posvetovanju z ustreznimi zainteresiranimi stranmi ter kot presečen politični cilj delovnega programa „Izobraževanje in usposabljanje 2010“ in programa, ki mu bo sledil –, da bi spodbudili izvajanje političnih prednostnih nalog s področja izobraževanja učiteljev, opisanih v teh sklepih;
2. uporabijo vse razpoložljive instrumente, kot so tisti, ki tvorijo odprto metodo usklajevanja, program za vseživljenjsko učenje, Sedmi okvirni program za raziskave in tehnološki razvoj in Evropski socialni sklad, da bi s celovitim pristopom spodbudili z dokazi podprto znanje, ki je pomembno za politike izobraževanja učiteljev, dodatne pobude za vzajemno učenje, inovativne projekte izobraževanja učiteljev ter mobilnost učiteljev, izobraževalcev učiteljev in študentov, ki se izobražujejo za učiteljski poklic.

⁽¹⁵⁾ Glej opombo 11 tega dokumenta.